

CS Z-13(1,96)

Dějepis : učební osnovy pro 6. až 9. ročník : vzdělávací program základní škola / schválilo Ministerstvo Školství, Mládeže a Tělovýchovy České Republiky, DNE 30.4.1996 pod Č. J. 16847/96-2 s platností od 1.9.1996. [Koncepce programu: Jaroslav Jeřábek ...]. - 1. vyd. - Praha : Nakl. Fortuna, 1996. - 15 S.

Einheitssacht.: Lehrplan <Česka Republika> / Geschichte / 1996

Als Fotokopie vorhanden

Nr. 176-032/3-96

2003/1554

Dějepis

UČEBNÍ OSNOVY PRO 6. AŽ 9. ROČNÍK

Vzdělávací program
ZÁKLADNÍ ŠKOLA

Dějepis

UČEBNÍ OSNOVY PRO 6. AŽ 9. ROČNÍK ZŠ

Vzdělávací program
ZÁKLADNÍ ŠKOLA

Schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
dne 30. 4. 1996 pod č. j. 16 847/96-2 s platností od 1. 9. 1996

Vydalo roku 1996 nakladatelství učebnic Fortuna,
JUDr. František Talián, Jungmannova 7,
110 00 Praha 1
První vydání
Cena 12 Kč

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s., Husova ulice 1881, Havlíčkův Brod

176-032/3-96

SCHVÁLILLO MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČESKÉ REPUBLIKY
DNE 30. 4. 1996 POD Č. J. 16 847/96-2 S PLATNOSTÍ OD 1. 9. 1996

NAKLADATELSTVÍ FORTUNA
PRAHA

PEDAGOGICKÉ CENTRUM PLZEŇ
KNIHOVNA
Prokopova 30, 301 31 Plzeň

Georg-Eckert-Institut
für Internationale
Schulbuchforschung
Braunschweig
Schulbuchbibliothek
2003/1554

CS
Z-13
(1,96)

Koncepce programu: PhDr. Jaroslav Jeřábek, CSc.
PhDr. Milan Rosenzweig, CSc.
PhDr. Adriana Smejkalová, CSc.
PaedDr. Eva Janoušková

Gesce: PaedDr. Václav Berkovec

U 1354

PEDAGOGICKÉ CENTRUM PLZEŇ
KNIHOVNA
Prokopova 30, 301 31 Plzeň

Upozornění školám:

Učební osnovy pro jednotlivé povinné předměty vzdělávacího programu ZÁKLADNÍ ŠKOLA si mohou školy objednávat na adrese nakladatelství Fortuna, Jungmannova 7, 110 00 Praha 1, tel./fax 02/2421 33 23, nebo zakoupit přímo v prodejně nakladatelství Ostrovní 30, 110 00 Praha 1, tel./fax 02/2423 45 15.

Školy si rovněž mohou na výše uvedených adresách objednat či zakoupit příručku Vzdělávací program ZÁKLADNÍ ŠKOLA, schválenou MŠMT ČR dne 30. 4. 1996 pod č. j. 16 847/96-2 s platností od 1. 9. 1996, kterou v červnu 1996 vydalo pro MŠMT ČR nakladatelství učebnic Fortuna. Tato příručka obsahuje kompletní informace o vzdělávacím programu ZÁKLADNÍ ŠKOLA (kompletní učební osnovy všech povinných předmětů pro 1. až 9. ročník ZŠ, učební plán včetně charakteristik, vzdělávacích cílů, uplatnění vzdělávacího programu ve vyučování a hodnocení žáků, podrobné poznámky k učebnímu plánu atd). Cena publikace je 79 Kč.

UČEBNÍ PLÁN ZÁKLADNÍ ŠKOLY 1. – 9. ROČNÍK

Předmět	Ročník									Minimum
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
Český jazyk	9	10	10	7	7	4	4	4	4	
Cizí jazyk				3	3	3	3	3	3	
Matematika	4	5	5	5	5	4	4	4	4	
Prvouka	2	2	3							
Přírodověda				↑ 3	↑ 4					
Vlastivěda				↓	↓					
Chemie								↑	↑	4
Fyzika						↑	↑			6
Přírodopis								↑	↑	6
Zeměpis						x)	x)	x)	x)	6
Dějepis										6
Občanská výchova										4
Rodinná výchova										4
Hudební výchova	1	1	1	↑	↑					4
Výtvarná výchova	1	1	1	4	4					6
Praktické činnosti	1	1	1	↓	↓					4
Volitelné předměty								↓	↓	6
Tělesná výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
Týdenní dotace povinných předmětů	20	22	23	24	25	27	28	30	30	
Nepovinné předměty										

x) V 6. – 9. ročníku o časové dotaci jednotlivých vyučovacích předmětů rozhodne ředitel školy tak, aby se vyučovalo všem předmětům učebního plánu daného ročníku, byl naplněn daný minimální počet hodin pro předmět a dodržena týdenní časová dotace. U volitelných předmětů v 7. – 9. ročníku ředitel školy rozhoduje i o jejich zařazení do ročníku.

Minimální počet hodin pro jednotlivé předměty v 6. – 9. ročníku: chemie - 4 hod, fyzika - 6 hod, přírodopis - 6 hod, zeměpis - 6 hod, dějepis - 6 hod, hudební výchova - 4 hod, výtvarná výchova - 6 hod, rodinná výchova - 4 hod, občanská výchova - 4 hod, praktické činnosti - 4 hod, volitelné předměty - 6 hod.

Poznámky

1. V 1. – 3. ročníku ZŠ lze vyučovat předmětům v blocích, v menších časových celcích než je 1 vyučovací hodina a jednotlivé řízené činnosti kombinovat a propojovat při zachování celkové týdenní časové dotace pro jednotlivé vyučovací předměty.

Dělení tříd na skupiny žáků se řídí platným pokynem MŠMT ČR.

2. Český jazyk

– v 1. ročníku ZŠ má předmět komplexní charakter;

– ve 2. – 5. ročníku ZŠ má složky specifického charakteru

- čtení a literární výchova

- jazykové vyučování

- slohový výcvik

- psaní

O časové dotaci jednotlivých složek rozhodne vyučující.

– ve 2. – 5. ročníku ZŠ se psaní vyučuje v týdnu zpravidla v menších časových celcích, než je celá vyučovací hodina.

– v 6. – 9. ročníku ZŠ má složky specifického charakteru

- jazykové vyučování

- literatura

- slohový výcvik

O časové dotaci jednotlivých složek rozhoduje vyučující.

3. Cizí jazyk

– ve 4. – 9. ročníku ZŠ škola organizuje výuku zpravidla jazyka anglického nebo německého podle zájmu žáka a podmínek školy (dále viz poznámka 9).

4. Přírodověda

Vlastivěda

– ve 4. a 5. ročníku ZŠ o časové dotaci jednotlivých předmětů a o organizaci výuky rozhodne ředitel školy po dohodě s vyučujícím tak, aby se vyučovalo oběma předmětům učebního plánu v daném ročníku;

– v rámci dané časové dotace se vyučuje i učivu z oblasti výchovy ke zdraví v rozsahu 40 hodin celkem za 4. a 5. ročník.

5. Hudební výchova

Výtvarná výchova

Praktické činnosti

– ve 4. a 5. ročníku ZŠ o časové dotaci jednotlivých předmětů a o organizaci výuky rozhodne ředitel školy po dohodě s vyučujícím tak, aby se vyučovalo všem předmětům učebního plánu v daném ročníku.

6. Praktické činnosti

– v 1. – 9. ročníku ZŠ o výběru jednotlivých témat učiva a organizaci výuky v rámci podmínek školy rozhodne ředitel školy. Třída může být dělena na skupiny tak, aby byla zajištěna bezpečnost žáka a ochrana jeho zdraví.

7. Občanská výchova,

Rodinná výchova

– podle podmínek školy lze vyučovat oběma předmětům integrovaně jako komplexnímu předmětu při zachování celkové časové dotace.

8. Tělesná výchova

– podle podmínek školy je postupně zaváděna třetí vyučovací hodina dle pokynu MŠMT ČR.

Specifické cíle

Výuka dějepisu otevírá žákům pohled na hlavní období dějinného vývoje lidstva a vlastního národa, seznamuje je s významnými historickými událostmi a osobnostmi, které ovlivnily život předcházejících generací a mají význam i pro orientaci v současném společenském životě.

Vyučovací činnost učitele by měla vytvářet podmínky k tomu,

– aby žáci poznali, jak se postupně měnil způsob života lidí v nejdůležitějších epochách dějinného vývoje;

– aby se dovedli orientovat v kontinuitě národních dějin a v jejich významných obdobích, aby chápali smysl událostí a činů osobností, které ovlivňovaly jejich běh a společenský vývoj;

– aby chápali souvislosti celospolečenského dění se životem lidí vlastního regionu i souvislosti národních a světových dějin;

– aby se naučili zařazovat události do chronologické následnosti a vysvětlovat jejich vzájemné vztahy (příčiny a důsledky);

– aby měli příležitost (i s využitím poznatků ze své mimoškolní činnosti) o těchto událostech souvisle vyprávět;

– aby uměli výstižně charakterizovat a vysvětlovat nejdůležitější historické události a zaujímat k nim vlastní stanovisko.

K specifickým možnostem výuky dějepisu na základní škole patří i formování takových postojů, jako je úcta ke kulturnímu dědictví lidstva a vlastního národa, k duchovním a materiálním výtvarům minulosti, snaha o ochranu historických a kulturních památek, smysl pro etnické, náboženské a kulturní odlišnosti jiných národů, jejich respektování, pochopení přínosu těchto národních specifíků pro současný multikulturní svět, pochopení potřeby života v míru jako prvořadé potřeby a jako jediné humánní možnosti řešení současných globálních problémů lidstva.

Přístupy k obsahu a organizaci výuky

Výběr učiva a jeho strukturalizace vychází z chronologického pojetí, které je funkčně kombinováno s tematickým.

Výběr učiva je proveden tak, aby žáci získali celistvý a objektivní obraz historie v její mnohostrannosti a různorodosti.

Důraz je položen především na hlubší poznání dějin vlastního národa v kontextu s evropským a světovým vývojem, dějin kultury (vědy, techniky, způsobu života, náboženství, umění), a přínosu jednotlivých států, oblastí a civilizací pro rozvoj vzdělanosti.

V každém období vyučující vybere jedno nebo několik témat (událostí, společenských jevů, významných osobností ap.), která objasní hlouběji v širších vztazích a souvislostech s využitím výsledků samostatné práce žáků a poznatků získaných v jiných předmětech a z jiných zdrojů. Témata vybírá podle jejich důležitosti s přihlédnutím k zájmu žáků a k místním podmínkám. Tematické okruhy zařazuje i při upevňování

a systemizaci učiva na závěr každého tematického celku, ročníku a hlavně na závěr dějepisného vyučování.

Vyučující se zaměří na výklad učiva určeného k trvalému osvojení a nezatěžuje žáky podrobnostmi (tradičním popisem často i nepodstatných historických událostí a společenských jevů, neúměrným množstvím časových údajů, jmen, pojmů atd.). Tím přispívá ke komplexnějšímu pohledu na historii, k hlubšímu poznání jednotlivých období, k pochopení vzájemných vztahů mezi dějinami regionu, národa, okolních zemí a světa, k intenzivnějšímu citovému vztahu žáků k poznávanému a k rozvoji jejich samostatného a kritického myšlení.

Orientací na podstatné učivo jsou vytvářeny podmínky pro seznamování žáků s historií způsobem odpovídajícím jejich poznávacím schopnostem (dodržování správného poměru mezi konkretizací historického vývoje a jeho zobecněním, líčení historických událostí, života a díla významných osobností atd.), pro rozvíjení jejich schopností samostatně získávat poznatky z různých zdrojů a pro dialog, v němž prokazují schopnost hodnotit historické události a obhajovat své názory a stanoviska.

Těmto cílům odpovídají formy práce, vyučovací metody a pracovní postupy. K neefektivnějším patří výklad, práce s učebnicí, historickými mapami, přístupnějšími historickými dokumenty, odbornou literaturou apod., dialogické metody a řešení příměrných úkolů s využíváním poznatků, které žáci získali v jiných předmětech, z četby historické beletrie, z divadelních her, rozhlasových a televizních pořadů, návštěv historických expozic, výstav, muzeí, kulturních památek atd.

Závěr dějepisného vyučování tvoří výklad tematických okruhů důležitých jednak k podrobnějšímu objasnění dané problematiky a jednak k upevnění základních poznatků a jejich začlenění do širších souvislostí. Vzhledem k tomu, že témata přesahují rámec jednotlivých období a v některých případech i regionů, bude je vyučující objasňovat vývojově s vysvětlením specifik v jednotlivých obdobích a oblastech. Výběr témat úžeji nebo širěji koncipovaných, případně zařazení i dalších, je plně v pravomoci vyučujících.

Do 6. a 7. ročníku doporučujeme zařadit učivo o pravěku, starověku, středověku a počátku novověku a do 8. a 9. ročníku výklad historie od 18. století do současnosti.

6. – 9. ROČNÍK

Úvod do vyučování dějepisného vyučování

UČIVO

- proč a jak poznáváme minulost – úkol historické vědy, práce historika;
- hmotné a písemné prameny – archivy, muzea, galerie, knihovny;
- vnímání historického času, hlavní období historie

Co by měl žák umět

- vysvětlit cíl a způsob poznávání historie, poslání a hlavní úkoly archivů, muzeí, knihoven, galerií;
- orientovat se v historickém čase (určit století př. n. l. a po n. l.);
- vyjmenovat hlavní období historie.

Příklady rozšiřujícího učiva

- zaměření regionálních archivů, muzeí, knihoven, galerií;
- práce historika;
- základní historická literatura

Pravěk

UČIVO

- výklad vzniku světa a člověka v mýtech a náboženstvích;
- vědecký výklad vzniku světa a člověka;
- charakteristika paleolitu, neolitu a doby kovů (nástroje, způsob obživy, společenská organizace, způsob života, umění);
- vývoj člověka;
- hlavní rasy a jazyky;
- významná archeologická naleziště v našich zemích a v Evropě

Co by měl žák umět

- stručně charakterizovat současný vědecký názor na vznik světa a člověka;
- charakterizovat paleolit, neolit a období kovů;
- stručně popsat pravěké osídlení Evropy a našich zemí

Příklady rozšiřujícího učiva

- přehled dřívějších a současných výkladů vzniku a vývoje světa a člověka;
- hlavní rasy a jazyky;
- vývoj člověka – vzájemný vztah prostředí a člověka;
- vývoj nástrojů, způsob obživy, společenské organizace;
- pravěké umění;
- práce archeologa;
- pravěké dějiny regionu

Starověk

UČIVO

- přehled států starověkého východu: Egypt, státy v oblasti Mezopotámie a Předního východu, Indie, Čína (obecné rysy a specifické zvláštnosti jejich hospodářského, společenského, politického a kulturního vývoje);
- kultura států starověkého východu (písmo, základy věd, způsob života, náboženství, umění);
- přínos starověkých států pro rozvoj světové kultury

Co by měl žák umět

- objasnit vliv přírodních poměrů na vývoj starověkých států;
- uvést obecné znaky a specifické zvláštnosti jejich hospodářského, společenského, politického, kulturního a náboženského vývoje;
- objasnit přínos starověkých států pro rozvoj světové civilizace

Příklady rozšiřujícího učiva

- hospodářství starověkých států – zemědělství, řemeslná výroba, obchod;
- věda a umění starověkých států;
- historie jednotlivých států a jejich přínos pro rozvoj světové kultury

Starověké Řecko

U Č I V O

- nejstarší období řeckých dějin, báje a pověsti – Ilias a Odyssea; náboženství, způsob života, hospodářství;
- námořní obchod a kolonizace;
- význam styků s okolním světem;
- státní zřízení a způsob života v městských státech – Sparta, Atény, významné osobnosti;
- Řecko – perské války;
- boj o nadvládu v Řecku, peloponéská válka;
- řecká kultura – písmo, věda (filozofie, historie, přírodní vědy), umění (divadlo, literatura, architektura, sochařství, malířství), sport a hry, významné osobnosti;
- ovládnutí Řecka Makedonci, říše Alexandra Makedonského;
- helenistická kultura;
- přínos řecké a helenistické kultury pro rozvoj evropské civilizace

Co by měl žák umět

- objasnit vliv přírodních poměrů na rozvoj řecké společnosti;
- objasnit úlohu bájí, pověstí a náboženství v životě Řeků;
- vysvětlit význam styků Řeků s okolním světem;
- porovnat státní zřízení a způsob života ve Spartě a v Aténách;
- charakterizovat přínos řecké a helenistické kultury pro rozvoj evropské civilizace;
- charakterizovat dílo a odkaz významných osobností

Příklady rozšiřujícího učiva

- krétská a mykénská kultura;
- řecká a helenistická kultura – hlubší seznámení s vybranými vědními a uměleckými obory;
- charakter městských států;
- významné osobnosti řeckých dějin;
- vývoj ve vybraném městském státě;
- historické památky

Starověký Řím

U Č I V O

- přírodní poměry a osídlení Apeninského poloostrova, etruská kultura;
- nejstarší období římských dějin v bájích, pověstech a ve světle vědeckých poznatků;
- boj o ovládnutí Apeninského poloostrova a Středomoří;

- Řím v období republiky – státní zřízení, územní rozsah, složení společnosti, krize republiky, občanské války, povstání otroků (Spartakus);
- Řím v období principátu a císařství – státní zřízení, rozšiřování říše, postavení provincií, boj proti barbarům, kolonát;
- vznik a podstata křesťanství;
- krize římské říše – její rozdělení, pád západořímské říše;
- římská kultura – (věda, umění, způsob života, náboženství) a její přínos pro rozvoj evropské civilizace, významné osobnosti

Co by měl žák umět

- popsat přírodní poměry a objasnit jejich vliv na vývoj římské společnosti;
- charakterizovat dobu královskou, období republiky a císařství;
- vysvětlit podstatu a význam křesťanství;
- objasnit vliv římské kultury na evropskou civilizaci;
- charakterizovat dílo a odkaz významných osobností

Příklady rozšiřujícího učiva

- římská kultura – hlubší seznámení s vybranými vědními a uměleckými obory;
- dílo a odkaz osobností římských dějin z oblasti politického, vědeckého a uměleckého života;
- charakteristika vývoje jednotlivých období;
- naše země ve starověku

Systemizace poznatků o pravěku a starověku

Příklady tematických okruhů

- hospodářství starověkých států – úroveň zemědělství, řemeslné výroby a obchodu;
- společnost a způsob života jednotlivých vrstev;
- vývoj společenské organizace;
- charakter státního zřízení;
- vzdělanost, věda a umění starověkých států;
- náboženství a jeho úloha v životě starověkých států;
- přínos starověkých států pro rozvoj civilizace;
- významné umělecké památky

Středověk

U Č I V O

Středověk od 5. do 12. století

- osídlení Evropy po rozpadu západořímské říše;
- způsob života „barbarských“ kmenů a jejich romanizace;
- přijímání křesťanství;
- říše franská a byzantská;
- pokusy o podmanění evropské civilizace – Arabové, Normané, východní kočovníci;
- slovanské kmeny, počátky politické organizovanosti Slovanů, Sámova říše, Velkomoravsko

- ravska říše – územní rozsah, politický vývoj, christianizace, Cyrilometodějská misie, kultura;
- počátky a rozvoj českého státu za prvních Přemyslovců;
- šíření křesťanství, počátky křesťanské kultury;
- přehled významných evropských států – Svatá říše římská, počátky anglického a francouzského království, polského a uherského státu, Kyjevská Rus, arabská říše, islám;
- křížové výpravy do Svaté země;
- románská kultura v našich zemích a v Evropě

Středověk od 13. do 15. století

- zemědělství, řemeslná výroba a obchod, vznik měst;
- struktura středověké společnosti a způsob života jednotlivých vrstev (šlechta, rytíři, měšťanstvo, kněžstvo, mnišské řády, poddaní);
- kultura rytířská a církevní;
- český stát za posledních Přemyslovců a Lucemburků;
- hospodářský a kulturní rozvoj za Karla IV.;
- gotická kultura v našich zemích a v Evropě;
- husitství – průběh, výsledky, významné osobnosti;
- vývoj v Evropě – konflikt mezi Anglií a Francií, turecké výboje, osvobození Ruska z tatarské nadvlády, vyhnání Arabů z Pyrenejského poloostrova, počátky expanze Španělska a Portugalska do zámoří;
- český stát v období poděbradském a jagellonském – hospodářské, politické, náboženské a kulturní poměry;
- pozdní gotika, počátky humanismu a renesance v našich zemích a v Evropě

Co by měl žák umět

- popsat osídlení Evropy po rozpadu západořímské říše a způsob života „barbarských“ kmenů;
- charakterizovat první státní útvary na našem území (Sámova říše, Velká Morava, počátky českého státu);
- charakterizovat významná období vývoje českého státu (období vlády posledních Přemyslovců, dobu vlády Karla IV. a Václava IV., husitství, období vlády Jiřího z Poděbrad a období jagellonské) v kontextu s evropským vývojem;
- popsat hospodářství, strukturu středověké společnosti a způsob života jednotlivých vrstev;
- charakterizovat vývoj v jednotlivých částech Evropy;
- objasnit postavení a úlohu církve ve středověké společnosti;
- popsat hlavní události ve vývoji významných evropských států;
- charakterizovat románskou, gotickou, pozdně gotickou a renesanční kulturu

Příklady rozšiřujícího učiva

- společnost a kultura Velké Moravy;
- historie jednotlivých evropských států;
- kultura středověké společnosti;
- náboženské poměry v Evropě;
- dějiny regionu ve středověku;
- významné osobnosti českých a evropských dějin.

Systematizace poznatků o středověku

Příklady tematických okruhů

- vznik, vývoj a charakter středověkých států – vzájemné srovnání;
- složení středověké společnosti – postavení a způsob života jednotlivých vrstev;
- úloha vědy a umění ve středověké společnosti – charakteristika jednotlivých vědních a uměleckých oborů;
- vzdělanost ve středověku – školy, univerzity;
- úloha náboženství ve středověké společnosti – charakteristika náboženských poměrů v Evropě;
- významné kulturní památky v Evropě, v našich zemích a v regionu

Novověk

Počátky novověku

- objevné cesty – průběh a výsledky, poznávání nových civilizací, důsledky pro Evropu;
- zaostávání střední a východní Evropy za Evropou západní;
- vzestup Španělska, zápas Nizozemí o svou nezávislost;
- renesanční humanismus a náboženská reformace;
- počátky absolutních monarchií v Anglii a ve Francii, Svatá říše národa německého;
- český stát v předbělohorské době;
- vznik habsburské monarchie;
- postavení českých zemí v habsburské monarchii;
- třicetiletá válka a její důsledky pro naše země a střední Evropu;
- občanská válka v Anglii

Dějiny od 2. poloviny 17. do konce 18. století

- habsburská monarchie a české země po třicetileté válce – hospodářské, náboženské, národnostní a kulturní poměry, upevnování nadvlády Habsburků;
- barokní kultura (životní styl, architektura, malířství, sochařství, umělecké řemeslo, literatura, hudba, školství);
- osvícenství – rozvoj vzdělanosti, vědy, techniky a umění;
- habsburská monarchie a české země v 18. stol. – vláda a reformy Marie Terezie a Josefa II.;
- hospodářský a kulturní rozvoj českých zemí;
- vývoj v Anglii, Francii, Rusku a Prusku;
- střet parlamentarismu s absolutismem;
- vznik USA

Dějiny od konce 18. století do 70. let 19. století

- Francouzská revoluce – příčiny, průběh a výsledky;
- vliv Francouzské revoluce a napoleonských válek na evropské země, uspořádání Evropy po Vídeňském kongresu;
- vznik rakouského císařství, Metternichův absolutismus;
- průmyslová revoluce v našich zemích, Rakousku a v Evropě;
- vznik a formování občanské společnosti;

- národní obrození – charakteristika jednotlivých etap a hlavních představitelů;
- liberalismus, nacionalismus a počátky socialistických teorií;
- politický život v českých zemích, formování politického programu;
- průběh a výsledky revoluce v roce 1848 v našich zemích a v Evropě;
- české země v době Bachova absolutismu a v 60. letech;
- hlavní představitelé českého politického života;
- vznik Rakousko – Uherska;
- občanská válka v USA;
- sjednocení Německa a Itálie

Co by měl žák umět

- popsat hlavní objevné cesty a vysvětlit jejich význam;
- objasnit hospodářské a kulturní změny v Evropě;
- charakterizovat postavení českých zemí v habsburské monarchii;
- charakterizovat barokní kulturu a životní styl jednotlivých společenských vrstev;
- porovnat vývoj v jednotlivých částech Evropy;
- objasnit vliv osvícenství na hospodářský, společenský a kulturní rozvoj našich zemí a ostatních států Evropy;
- s využitím poznatků získaných v jiných předmětech charakterizovat národní obrození a objasnit úlohu jednotlivých osobností;
- objasnit vliv Francouzské revoluce na evropský vývoj;
- popsat uspořádání Evropy po Vídeňském kongresu, průběh a výsledky revoluce 1848/49 v našich zemích, Rakousku a ostatních státech;
- charakterizovat vývoj v našich zemích a v Evropě v padesátých a šedesátých letech;
- charakterizovat dílo a odkaz významných osobností našich a světových dějin

Příklady rozšiřujícího učiva

- historické události a osobnosti našich, evropských a světových dějin;
- historie vybraných států;
- historie regionu;
- hospodářský rozvoj – úroveň zemědělství, řemeslné, manufakturní a průmyslové výroby a obchodu;
- kulturní vývoj – charakteristika renesance, humanismu, baroka, osvícenství

Systemizace poznatků od počátku novověku do 70. let 19. století

Příklady tematických okruhů

- významné historické události ovlivňující vývoj v našich zemích, v Evropě a ve světě;
- významné osobnosti politického, vědeckého a uměleckého života;
- vývoj v českých zemích v kontextu se středoevropským a evropským vývojem;
- náboženské, národnostní a sociální poměry v našich zemích v Evropě a způsob jejich řešení;
- charakteristika vědy, techniky a umění;
- struktura novověké společnosti a způsob života jednotlivých vrstev

Dějiny od konce 19. století do současnosti

UČIVO

Dějiny od konce 19. století do 1. světové války

- průmyslová revoluce v Evropě a v našich zemích – změny v oblasti hospodářské, společenské, politické a kulturní;
- formování moderní občanské společnosti;
- postavení českých zemí v Rakousko – Uhersku;
- česká politika koncem 19. a počátkem 20. stol. – hlavní politické strany a jejich představitelé;
- česká kultura – věda, umění, školství, ediční a kulturní činnost;
- charakteristika vývoje v západní, východní a jihovýchodní Evropě, v USA a Japonsku;
- vývoj v koloniálních a závislých zemích;
- mezinárodní vztahy, vznik bloků – Trojspolek, Trojdohoda;
- kultura občanské společnosti – rozvoj vědy, techniky, vzdělanosti, umění.

Československo a svět v době světových válek

- první světová válka – cíle jednotlivých válčících států, průběh války, ruské revoluce;
- domácí a zahraniční odboj;
- výsledky války;
- vznik Československa a jeho mezinárodní postavení;
- politický systém – hlavní politické strany, jejich cíle a představitelé;
- vnitřní a zahraniční politika;
- Československo, Evropa a svět ve 20. a 30. letech;
- vývoj ve Francii, Anglii, USA, Německu a Itálii;
- vznik SSSR; projevy a důsledky stalinismu;
- světová hospodářská krize, nástup fašismu;
- boj demokratických sil v Československu a v Evropě proti totalitním režimům;
- krize versailleského systému – předejhra 2. světové války;
- Mnichovská konference a její důsledky;
- průběh 2. světové války – přepadení Polska, západní Evropy, SSSR, válka v Tichomoří, v severní Africe, Itálii, obrat ve válce, otevření druhé fronty, postupné osvobození okupovaných zemí, vítězství protihitlerovské koalice;
- Protektorát Čechy a Morava; vývoj na Slovensku;
- domácí a zahraniční odboj, činnost československé vlády v exilu;
- vznik československých vojenských jednotek v zahraničí a jejich účast v osvobozovacích bojích;
- výsledky 2. světové války

Československo a svět ve 2. polovině 20. století

- poválečné uspořádání světa – Postupimská konference;
- mezinárodní postavení Československa a jeho zahraniční politika, postupné začleňování Československa do sféry vlivu SSSR;
- Marshallův plán a jeho odmítnutí;
- řešení hospodářských, národnostních a kulturních problémů;
- politický systém – cíle jednotlivých politických stran a jejich představitelé;
- zápas demokratických sil s komunisty;
- nastolení komunistické totality – únor 1948;

- poválečný vývoj v SSSR a v zemích pod jeho vlivem;
- poválečný vývoj v západní Evropě, Německu, Japonsku a USA;
- hospodářská a politická situace v zemích „třetího světa“;
- rozpad protihitlerovské koalice, rozdělení světa do bloků – NATO, Varšavská smlouva;
- zostření mezinárodního napětí, období studené války;
- vývoj v SSSR a v zemích „tábora socialismu“ – první krizové jevy (události v Maďarsku, Polsku, berlínská krize, karibská krize), ekonomické problémy a jejich řešení;
- rozpad SSSR a pád komunistických režimů;
- hospodářský, politický a kulturní vývoj v Evropě, USA a v Japonsku; integrační procesy;
- země třetího světa;
- vývoj mezinárodních vztahů od konce 50. let; úloha OSN;
- vztahy mezi USA a SSSR;
- Československo v období totality;
- nastolení totalitního politického systému (teror, procesy, třídní boj);
- změny v průmyslu a zemědělství (likvidace soukromého sektoru a tržní ekonomiky, centrální plánování a řízení);
- uvolnění politického nátlaku koncem 50. a v 60. letech;
- pokus o reformu v roce 1968, vznik federace;
- období normalizace – zesílení politického nátlaku a provádění politických čistek;
- zhroutení a pád komunistického režimu;
- obnovení pluralitního politického systému a demokracie;
- obnovení tržního hospodářství;
- vznik ČR – řešení hospodářských, politických, národnostních a kulturních problémů;
- kultura 20. století;
- věda a technika – rozvoj průmyslu, vznik nových průmyslových odvětví;
- umění a jeho úloha v životě člověka;
- pluralismus kultur; poznávání a vzájemné ovlivňování jednotlivých civilizací;
- globální problémy lidstva (tvorba a ochrana životního prostředí, zajištění míru a bezpečnosti, lidských práv, výživy, vzdělání, zdraví) a jejich řešení

Co by měl žák umět

- charakterizovat hlavní změny koncem 19. a počátkem 20. století v oblasti hospodářské, společenské, kulturní a v mezinárodních vztazích;
- vysvětlit příčiny vzniku ohnisek napětí v Evropě a v koloniálních zemích;
- objasnit postavení českých zemí v Rakousko-Uhersku a hlavní cíle české politiky;
- popsat příčiny, průběh a výsledky obou světových válek a postavení a úlohu českého národa v nich;
- charakterizovat vývoj v Československu, v Evropě a ve světě ve 20. a 30. letech;
- charakterizovat výsledky boje demokratických sil proti totalitním režimům nás a ve světě;
- charakterizovat vývoj v Československu v kontextu s evropským a světovým vývojem v letech 1945–1948, v období totalitní vlády a po pádu komunistického režimu;
- s využitím poznatků z jiných předmětů charakterizovat rozvoj vědy, techniky, vzdělanosti a umění;
- s využitím poznatků z jiných předmětů charakterizovat základní globální problémy lidstva a jejich řešení

Příklady rozšiřujícího učiva

- postavení českých zemí v rámci Rakousko – Uherska;
- vývoj v Československu;
- významné osobnosti 20. století;
- významné události 20. století;
- dějiny regionu;
- rozvoj vědy a techniky;
- hlavní umělecké proudy;
- náboženství

Systemizace poznatků o nejnovějších dějinách

Příklady tematických okruhů

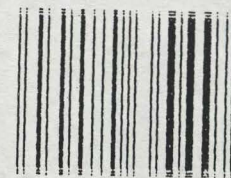
- rozvoj vědy a techniky;
- moderní umělecké proudy;
- mezinárodní vztahy – konfliktní situace a jejich řešení, formy spolupráce, integrační procesy;
- totalitní režimy;
- historie regionu;
- náboženství a jeho úloha ve společnosti;
- globální problémy lidstva a jejich řešení

Závěrečná systemizace poznatků

Příklady tematických okruhů

- člověk a příroda;
- vývoj společenské organizace od pravěku do současnosti;
- způsob života v jednotlivých obdobích;
- vývoj zemědělství, řemeslné výroby a průmyslu, dopravy a obchodu;
- vývoj kultury – vědy, techniky, umění;
- historie vybraných států (oblastí);
- historie regionu;
- významné osobnosti regionálních, národních a světových dějin;
- úloha náboženství;
- významné historické události a společenské procesy

Knihovna PCP

0012354

